

УДК 338.48-6:615.8]:330.341.1(477)

Ніна Карпенко

*доцент кафедри туристичного
та готельного бізнесу*

Юлія Козоріз

*студентка освітньо-кваліфікаційного
рівня «магістр»,*

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»*

ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОТРЯСІНЬ

За даними Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) оздоровлення (велнес-туризм), лікування та реабілітація у XXI ст. стали одним з найбільших туристичних мотивацій. Незважаючи на низку істотних регіональних та глобальних викликів – природних катаклізмів, терактів, епідемій, техногенних катастроф, регіональних військових конфліктів, з якими періодично стикався світ після Другої світової війни, аж до 2020 року не було відзначено жодного значного спаду темпів зростання міжнародного туризму. Кількість міжнародних туристів щороку збільшувалася і 2019 року становила 1,5 млрд осіб, що на 4% більше, ніж 2018 року. Більше ніж половина (55%) міжнародних туристів подорожувало для відпочинку та інших розваг, з них 28% туристів подорожувало з різних причин, серед яких і лікувально-оздоровчі [4]. Отже, лікувально-оздоровчий туризм набув глобального масштабу. Проте ситуація різко змінилася наприкінці 2019 – на початку 2020 року, коли суттєві зміни у звичні умови суспільного життя внесла пандемія коронавірусу, яка фактично «зупинила» значну кількість галузей. Найбільш постраждалими від самої пандемії та заходів, спрямованих на стримування поширення вірусу Covid-19, виявилися сфери сервісу та туризму. У зв'язку з цим, особливої актуальності набувають питання забезпечення розвитку як всієї туристичної галузі, так і окремих видів

туризму в сучасних умовах карантинних обмежень та невизначеності терміну їх запровадження.

Для нашої країни лікувально-оздоровчий туризм є одним із найперспективніших видів, оскільки виконує важливі соціально-економічні функції, розвивається за рахунок значного потенціалу природно-рекреаційних ресурсів та відносно сформованої матеріально-технічної бази. Основні українські дестинації лікувально-оздоровчого спрямування, окрім АРК (де їх найбільше, але вони недоступні для українського споживача від 2014 року) розміщені в Одеській, Запорізькій, Миколаївській, Херсонській, Львівській, Закарпатській, Івано-Франківській, Полтавській та Вінницькій областях. Загалом в Україні нараховується 45 курортів державного та міжнародного значення та 13 курортів місцевого значення. Станом на 2017 р. в Україні функціонувало 11 386 лікувально-оздоровчих закладів, з них: 284 санаторіїв та пансіонатів із лікуванням, 55 санаторіїв-профілакторіїв, 67 будинків і пансіонатів відпочинку, 1 235 баз та інших закладів відпочинку; 9 745 од.– дитячих закладів оздоровлення та відпочинку [3]. Через жорсткі карантинні обмеження, що були запроваджені в нашій країні (як і в більшості країн світу) у 2020 р. та першому кварталі 2021 р., практично всі заклади розміщення туристів, зокрема й ті, що надавали лікувально-оздоровчі послуги, повністю припинили свою діяльність. Лише навесні 2021 року відбулося пом'якшення карантинних обмежень та поступове відновлення туристичних потоків.

Варто зазначити, що і до пандемії упродовж 2017–2019 років у країні спостерігалася тенденція до зменшення кількості закладів лікувально-оздоровчої сфери за усіма видами [3]. Також значну мінливість демонстрував і показник кількості осіб, які отримували послуги в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку (у 2019 р. порівняно з 2017 р. знизився на 6,5 %) [2]. Імовірно, що головними причинами стали насамперед падіння платоспроможності населення через підвищенням вартості оздоровчих послуг та збільшувани темпи інфляції, а також зниження обсягу замовлень на ці послуги з боку профспілок й значне скорочення державного фінансування. Пандемія ще більше поглибила кризовість ситуації і чимало підприємств так і не відкрилися після послаблення карантинних обмежень.

Варто зазначити, що в багатьох країнах світу і до цього часу діють доволі жорсткі обмеження на в'їзд іноземних громадян, а тому цей чинник відіграв позитивну роль у формуванні відносно потужних туристичних потоків до українських лікувально-оздоровчих дестинацій у літній сезон 2021 року. Про це зазначають не лише експерти та туристичні оператори, а й компанії мобільного зв'язку, які фіксували значну кількість абонентів на українських курортах цього літа [1]. Тож в умовах сучасних соціально-економічних потрясінь очевидною є нагальна потреба в розробленні та запровадженні державою дієвих антикризових заходів, здатних підтримати заклади, що надають лікувально-оздоровчі послуги. Потреба таких заходів зумовлена не лише зростанням попиту на лікувально-оздоровчі послуги вітчизняного споживача, а й закордонних туристів. Зокрема, експерти відзначають зацікавленість українським ринком лікувально-оздоровчого туризму іноземних громадян. Так, за окремими підрахунками 2019 року лише для оздоровлення до України приїхало близько 100 тисяч іноземних туристів, що збільшило в бюджет країни на близько 100 млн доларів. Така позитивна тенденція проявилася і 2020–2021 роках, а тому повинна стати стимулом для українських підприємств щодо поліпшення сервісу, диверсифікації послуг та приведення у відповідність цінової політики й якості обслуговування.

Ключові слова: лікувально-оздоровчий туризм, пандемія, курорт, дестинація.

Список використаних джерел

1. Внутрішній туризм в Україні – на підйомі через COVID-19. Чи надовго? – URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/vnytrishniy-turyzm-v-ukraini-covid19/30726545.html>
2. Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку. Статистична інформація. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 11.09.2021).
3. Санаторно-курортні та оздоровчі заклади. Статистична інформація. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 11.09.2021).
4. International Tourism Highlights, 2020 Edition. – URL: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456> (дата звернення: 11.09.2021).